

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1762/2023
14.09.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници по тужби тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Снежана Станић, адвокат у ..., против туженог Дома здравља ББ, чији је пуномоћник Предраг Митић, адвокат у ..., ради поништаја решења и исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2258/2019 од 08.09.2020. године, у седници већа одржаној 14. септембра 2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 2258/2019 од 08.09.2020. године, као неоснована.

Образложење

Апелациони суд у Нишу је донео пресуду Гж1 2258/2019 дана 08.09.2020. године, којом је одбио као неосновану жалбу туженог и потврдио пресуду Основног суда у Прокупљу П1 777/17 од 08.05.2019. године. Пресудом Основног суда у Прокупљу П1 777/17 од 08.05.2019. године, која је исправљена решењем истог суда П1 777/17 од 08.05.2019. године, је у I изреке усвојен тужбени захтев и утврђено да је решење о престанку радног односа број .. од 31.10.2017. године којим је отказан уговор о раду број .. од 26.01.2000. године, на радном месту стоматолошке сестре у служби за стоматолошку здравствену заштиту Дома здравља ББ из ..., незаконито, у ставу II усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужилци исплати укупан износ од 627.993,61 динар (нето) обрачунат на име 18 нето месечних зарада са законском затезном каматом почев од 29.06.2018. године до коначне исплате и у III ставу изреке обавезао туженог да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 101.800,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде је тужени изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 10/2023 – др. Закон).

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је на основу пресуде Основног суда у Прокупљу 5П1 7/2016 од 26.09.2016. године, која је потврђена пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 3780/16 од 14.09.2017. године, којом је поништено као незаконито решење туженог о отказу уговора о раду број .. од 28.12.2015. године и тужени обавезан да тужилу врати на рад, у поступку извршења наведене пресуде, решењем број .. од 23.10.2017. године, враћена на рад у оквиру службе за стоматолошку заштиту, ради обављања послова стоматолошке сестре, решењем туженог од 23.10.2017. године. Тим решењем је тужени реинтегрисао тужилу у радни однос ради обављања послова стоматолошке сестре и констатовао да радни однос заснован уговором о раду на неодређено време број .. од 26.01.2000. године, производи правно дејство. Након тога, тужени је доставио тужилу решење број .. од 31.10.2017. године, којим јој отказује уговор о раду број .. од 26.01.2000. године због престанка потребе за обављањем послова стоматолошке сестре, тако да јој радни однос престаје 31.10.2017. године и констатује да је тужилу исплаћена отпремнина у укупном износу од 263.040,61 динар. У образложењу оспореног решења наведени су разлози доношења решења којим се отказује уговор о раду, да је у поступку рационализације током 2015. године, сходно инструкцијама надлежног Министарства здравља, тужени као послодавац утврђивао вишак запослених у стоматолошкој служби, па је запосленој решењем .. од 28.12.2015. године, отказао радни однос, да је након судског спора запослену вратио на рад 23.10.2017. године у службу за стоматолошку здравствену заштиту у којој има укупно 4 стоматолошке сестре, да је основ за утврђивање вишка запослених у служби за стоматологију кадровски план за Дом здравља ББ за 2017. годину број 112-01-505/2017-02 од 15.05.2017. године, по коме укупан број запослених стоматолошких сестара износи 3. Позива се у образложењу на Правилник о систематизацији број 485 од 23.04.2015. године, као и да је према попису радних места који је саставни део Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, за радно место стоматолошке сестре број извршилаца 3. На основу напред изнетог утврђено је да један запослени на пословима стоматолошке сестре вишак. Наведени су подаци који се односе на дужину радног стажа тужиле и да она има радни стаж најкраћи у односу на остале стоматолошке сестре. Такође је наведено да је запослена осварила најмањи број услуга и фактура, као мерило радног учинка. Као закључак, у образложењу решења је наведено да послодавац нема могућности да запосленој обезбеди квалификацију, доквалификацију и да нема упражњеног одговарајућег радног места, па како запослена има најмањи радни стаж, послодавац је донео решење као у диспозитиву. Првостепени суд је такође утврдио да је кадровским планом за Дом здравља ББ за 2017. годину утврђен укупан број запослених, а број извршиоца стоматолошких сестара износи 3. Правилник о организацији и систематизацији послова од 04.04.2015. године, уредио је систематизацију рада тако да је предвиђено 3 стоматолошке сестре. Правилником о организацији и систематизацији радних места од 16.03.2018. године, чијим доношењем је престао да важи Правилник о организацији и систематизацији од 04.04.2015. године, није промењен број

стоматолошких сестара. Тужила је код туженог била у радном односу од 18.03.1998. године, има више од 50 година живота, мајка је троје деце која су била на редовном школовању, а један од синова је прекинуо студије због изложене ситуације. Други син тужиле је оболео од аутоимуног обољења. Супруг тужиле је на евиденцији незапослених лица код Националне службе за запошљавање.

На основу изложеног чињеничног стања, нижестепени судови су сматрали основаним тужбени захтев за утврђење да је незаконито решење о престанку радног односа тужилји. Првостепени суд је закључио да оспорено решење не садржи разлог о томе зашто је баш тужила од већег броја извршилаца на истом радном месту проглашена запосленим за чијим радом је престала потреба, када се тужени у решењу позвао на Правилник о систематизацији, кадровски план и као један од разлога навео да тужила у односу на остале запослене има најкраћи радни стаж, и да је то довољан разлог што добијано решење чини незаконитим. Решење не садржи образложење које критеријуме је тужени применио приликом утврђивања броја извршених услуга, с обзиром да тужила у периоду за који се утврђује број извршених услуга није радила.

Другостепени суд прихвата оцену првостепеног суда, налазећи да тужени није извршио упоређивања запослених по било каквом критеријуму, нити поступак по коме се утврђује својство запосленог за чијим је радом престала потреба.

Нижестепени судови су одлучили о новчаном тужбеном захтеву на основу одредбе члана 191. став 5. Закона о раду, на темељу закључка да је тужилји радни однос престао без правног основа, те према битним елементима за утврђивање висине накнаде штете у ситуацији када је запосленој престао радни однос без правног основа, а запослена не захтева да се врати на рад. Одлуку о обавези туженог да тужилји исплати законске затезне камате од 29.06.2018. године до исплате, нижестепени судови заснивају на одредби члана 324. Закона о облигационим односима сматрајући да је тужени у доцњи од дана када је тужила поставила новчани тужбени захтев.

Тужени у ревизији оспорава правилност примене материјалног права у одлучивању о тужбеном захтеву за утврђење ништавости (поништај) решења о престанку радног односа, образлажући да је по правноснажној пресуди спровео реинтеграцију тужиле као запослене у радни однос, али да тада за радом тужиле није постојала потреба, с обзиром да су сва систематизована радна места била попуњена прописаним бројем извршилаца, чиме се тужила аутоматски јавила као вишак који није могао бити распоређен ни на једно радно место, да тиме није била у конкуренцији са осталим запосленима, због чега тужени није био у обавези да примењује било какве критеријуме. Одлуку о новчаном тужбеном захтеву ревидент оспорава истицањем да одлука не садржи јасне разлоге због чега је тужилји толики износ досуђен и оспоравањем оцене налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке на основу ког је утврђена висина накнаде штете. Оспорава право на законску затезну камату уопште, а посебно до првостепеног пресуђења.

Ревизијски суд сматра неоснованом ревизију туженог. Током поступка је тужени оспоравао тужбени захтев истицањем да за радом тужиле након њене реинтеграције није постојала потреба, те да није могла бити распоређена на било које радно место с обзиром да су сва систематизована радна места била попуњена

прописаним бројем извршилаца. Тужени током поступка није указао на основ за примену критеријума дужине радног стажа међу извршиоцима на радном месту стоматолошке сестре. У образложењу оспореног решења није образложена примена критеријума – остварене услуге и фактуре, као мерило радног учинка. Према изнетом, стоји закључак нижестепених судова да је оспорено решење донето без примене критеријума који су унапред прописани по којима се одређује запослени за чијим радом је престала потреба. У оспореном решењу се тужени послодавац није позвао на унапред предвиђене критеријуме за утврђивање запосленог за чијим радом престаје потреба, као вишком запослених. У одсуству разлога у оспореном решењу који се позивају на унапред припремљене критеријуме, правилно нижестепени судови закључују да је оспорено решење необразложено, што га чини незаконитим, у смислу одредбе члана 185. став 1. Закона о раду.

Правна последица незаконитог престанка радног односа јесте накнада штете у износу од највише 18 зарада запосленог, у ситуацији када запослени не захтева да се врати на рад, по одредби члана 191. став 5. Закона о раду. Нижестепени судови су правилно одмерили накнаду штете, у износу од 18 зарада запосленог, према времену проведену у радном односу код туженог послодавца, годинама живота тужиље и броја издржаваних чланова породице. Саму висину зараде запосленог тужени не може оспоравати ревизијом, према одредби члана 407. Закона о парничном поступку, јер се ревизијом не може побијати правилност утврђеног чињеничног стања.

Правилно је одређено право тужиље на законске затезне камате на износ накнаде штете, у складу са одредбама члана 277. и 324. став 2. Закона о облигационим односима, јер је тужени у доцњи са исплатом од када га је тужиља позвала на исплату.

На основу изнетог је одлучено као у изреци, по одредби члана 414. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић